

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K-Po2 22/10

Glavni pretres 14.06.2011.

Izveštaj: Nataša Kandić i Marina Kljaić, punomoćnice oštećenih

Ispitivanje svedoka Dragana Nikolića

Svedok je nekadašnji generalni direktor firme *Uljarica* iz Beograda koja je dugi niz godina poslovala sa zadrugom u Lovasu. Polovinom oktobra 1991. godine kod njega je došao Miroslav Rimar, direktor Poljoprivredne stanice Vukovar, i doveo Ljubana Devetaka kojeg je predstavio kao direktora Zadruge Lovas. Tom prilikom je od Rimara čuo da je u Lovasu na miskom polju poginulo dvadesetak ljudi. Drugih saznanja vezanih za dešavanja u Lovasu u periodu koji je obuhvaćen optužnicom nema.

Ispitivanje svedoka Radivoja Mojsilovića

Dana 17.10.1991. godine njegova jedinica je iz Čakovaca otišla u Lovas. Pripadao je trećem vodu valjevske čete čiji je komandir bio Plavšić. Sutradan ujutru je bilo postrojavanje u hodniku škole u kojoj su spavali. Darko Perić im je objašnjavao da treba sa lokalcima da idu u akciju izviđanja. Otišli su do Zadruge, provirio je unutra i video na klupama civile koje su čuvali naoružani ljudi u različitim uniformama, koji nisu pripadali njegovoj jedinici. Jedan od njih, koji je nosio šarenu, prskanu uniformu, udarao je palicom civile dok je drugi ubô nožem u gornji deo butine jednog civila. U Zadruzi je video i Darka Perića. Pred Zadrugom je bilo dosta vojske, bili su zbunjeni, nikom nije bilo ništa jasno. Iz Zadruge su počeli da izlaze civili koje su pratili uniformisani ljudi koje je video u Zadruzi. Vikali su vojsci da pođe, šta čeka, pa su tako haotično za njima i krenuli. Nakon stotinjak metara, stao je civil koji je bio uboden nožem u nogu, prišao mu je jedan od onih koji su ih tukli u dvorištu i ubio ga. Kolona je nastavila dalje i izašla iz sela, da bi dolaskom do livade sa detelinom u nju skrenuli prvo civili, pa za njima oni uniformisani ljudi i vojnici, dok je deo vojnika ostao na putu. U detelini je došlo do eksplozije nakon koje su svi zalegli. Čuo je da je nakon eksplozije počela pucnjava. Vojnici su bili izbezumljeni jer nisu znali šta se dešava, pa se većina vratila u selo. U školi su komentarisali šta se dogodilo, nikome nije bilo jasno o čemu se zapravo radi. Komandir Plavšić ga je sa još nekoliko vojnika nešto kasnije odveo u ambulantu u selu da čuvaju civile koji su ranjeni na minskom polju. Ambulantu su čuvali dok im sutradan u prepodnevnom časovima nije došla smena. Pre dolaska smene, dvojica uniformisanih, koji su imali na sebi delove različitih uniformi i zbog toga mu ličili na dobrovoljce, su pokušali da uđu u ambulantu. Nakon što su odbili da ih puste u ambulantu, ovi su im pretili, ali su se povukli jer su vojnici bili naoružani.

Pitanja branilaca

Prilikom postrojavanja u hodniku škole video je optuženog Radovana Vlajkovića. Darko Perić je objašnjavao da će se ići sa lokalcima u akciju izviđanja. Rekao je da ne moraju da brinu, jer lokalci znaju teren, znaju sve, pa treba samo da idu za njima. Obzirom da su se vojnici bunili, Darko Perić im je u jednom trenutku rekao: *Nemojte biti valjevske p...e, budite ljudi, vidite šta sve ljudi znaju tu, oni će vas voditi.* Pred Zadrugom su bili okupljeni bez nekog reda, neki su ušli i u Zadrugu i izašli zgroženi videvši šta se tamo dešava. Kada su civili počeli da izlaze iz Zadruge praćeni uniformisanim licima, počela je vika da se ide u koloni i vojnici su naprosto kao

ovce krenuli za njima. Posle eksplozije nastojao je da se što pre vrati, nije gledao ima li ranjenih i poginulih.

Pitanja zamenika tužioca

Nije čuo da je Darko Perić rekao vojnicima da će komanda biti preneti, ne zna ko ih je poveo do Zadruga. Neki vojnici su ulazili u zadrugu i izlazili komentarišući: *Daj, nemojte tamo ići, oni nisu normalni.*

Pitanja predsednika i članova veća

Nije čuo da je neko od starešina odbio komandu optuženog Darka Perića. U Lovasu im niko nije rekao da postoji mogućnost da naiđu na minsko polje. Kada je ušao u Zadrugu video je i Darka Perića. Dok se kolona kretala od Zadruga, njenom levom stranom stalno su išli lokalci i požurivali celu masu da ide napred. Čovek koji je ubio civila u koloni nosio je neku maskirnu uniformu drugačiju od njihove, bio je mlađi, negde oko 30 godina. Kasnije su bile razne priče - da su civile vodili pripadnici lokalne teritorijalne odbrane, dobrovoljci pripadnici *Dušana Silnog*, te neki treći. Nikoga nije pitao šta se desilo i zašto su oni povedeni. Bojao se da pita, jer im je još u Lovasu, kada su se vratili sa minskog polja, neki njima nepoznat čovek rekao: *Za ovo se gubi glava, nemojte mnogo da lajete.* Nikoga nije ni morao da pita jer je shvatio da ljudi ne znaju svoj posao, da su pošli u nešto čemu nisu dorasli i doveli grupu ljudi da bude prisutna na nečemu čega treba da se stidi celog života. Konkretno misli na komandanta bataljona, onog koji je naredio da idu u akciju, a to je čuo samo od Darka Perića.

Pitanja optuženih

Nije mu poznato da su ljudi iz njegove jedinice noć pre polazak na minsko polje čuvali civile u Zadruzi.

Ispitivanje svedoka Aleksandra Dragojlovića

Bio je vojnik u protivdiverzantskoj četi iz Valjeva, a komandir mu je bio Vlajković. U Lovas su došli 17.10.1991. uveče i bili smešteni u školi. Sutradan ujutru su otišli do Zadruga. Odatle su neki civili izvedeni, trebali su da idu u neke vinograde, ali su se zaustavili kod deteline u koju su civili ušli. Ostao je na putu, i nakon prve eksplozije je zalegao.

Pitanja branilaca

Iz zadruga je izašlo između 15 i 45 civila i nekih 10 do 15 vojnika u uniformama koje su različite od njihovih vojnih, za koje je mislio da su lokalna TO. Iz protivdiverzantske čete bilo ih je 20 do 30. Civili su se kretali u koloni, dok su oni išli sa njihove leve i desne strane. U koloni do njega nalazio se i optuženi Radovan Vlajković koji nikome ništa nije komandovao. Uz kolonu su se kretali i ljudi za koje misli da su lokalna TO i požurivali kolonu. Video je kada je iz kolone jedan od tih izveo nekog punijeg starijeg civila, a odmah posle je čuo i pucanj. Kasnije je saznao da je taj civil ubijen. Kolona se zaustavila i osoba u uniformi drugačijoj od njihove je kolonu skrenula u detelinu.

Pitanja optuženih

Veče pre minskog polja, kod njih je došao jedan krupan ćelav čovek koga nije poznao. Sutradan ga je video u koloni, i misli da je baš on izdavao komande.

Pitanja zamenika tužioca

Nije mu poznato ko je u Lovasu rekao ili naredio da se ide u vinograde, niti ko ih je poveo od škole do Zadruge. Nema saznanja da je neko bio određen da noću čuva zarobljenike. Nikakvu posebnu komandu od svojih starešina u vezi sa tim nije čuo.

Pitanja predsednika veća

Nije primetio da li su civili bili povređeni. Nikoga od svojih starešina nije ništa pitao, iako mu ništa nije bilo jasno.

KOMENTAR: Svedoci, pripadnici TO Valjevo, izbegavaju odgovore na direktna pitanja, i svedoče veoma uopšteno bojeći se vlastite krivične odgovornosti.

Fond za humanitarno pravo